

Lausunto / avoimuusrekisterilaki / HE 98/2022 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle avoimuusrekisterilainsäädännön muuttamisesta sisältää kohtia, jotka herättävät huolta Perheyritysten liitossa.

Samalla kun Perheyritysten liitto kannattaa avoimuusrekisterilain tavoitetta lisätä vaikuttamisen avoimuutta yhteiskunnassa ja liitto tekee jo vaikuttamistyötä mahdollisimman avoimesti, hallituksen esitys avoimuusrekisterilainsäädännön muuttamisesta jättää auki kysymyksiä, joihin pitäisi löytyä tarkennuksia ennen lain jatkokäsittelyä.

Seuraavassa huomioitamme ongelmakohtia, jotka toivomme otettaviksi huomioon.

Lakiesitystä perustellaan avoimuuden lisäämisellä ja sillä, että vaikuttamistoiminta ”jää usein piiloon”. Huolemme on, että laki nyky muodossaan ei ratkaise tätä ongelmaa, vaan päinvastoin, saattaa jopa heikentää nykytilaa.

Avoimuusrekisterilain ongelmakohtia

- Lakiesitys ja tulevan lain käytännön soveltaminen saattaa lisätä kohtuuttomasti vaikuttamistyötä tekevien organisaatioiden työtaakkaa. Lakiesityksestä ei käy esimerkiksi riittävällä selvyydellä ilmi, millä tasolla yhteydenpitoa esimerkiksi kansanedustajien ja elinkeinoelämän kesken on määrä raportoida.

Viittaus lakiesityksen kohtaan: *”Yhdeksi yhteydenottokerraksi laskettaisiin esimerkiksi yksittäinen vaikuttamistoimintaan liittyvä puhelinkeskustelu, tapaaminen tai sähköpostiviestin lähettäminen”*

Usein vaikuttamistyössä on kyse tiedon ja molempinpuolisen ymmärryksen lisäämisestä, ja kussakin teemassa voi olla useampi yhteydenotto (selvennys, lisämateriaalin lähettäminen, jatkokysymyksiin vastaaminen, asiantuntijoiden kuuleminen).

- On mahdollista, että sekä kansanedustajat että vaikuttamistyötä tekevät organisaatiot pyrkivät aktiivisesti minimoimaan rekisteröitävien lobbaustapahtumien raportoitavaa määrää välttääkseen negatiiviseksi olettamaansa mediajulkisuutta.

Tämä voi johtaa tapaamisten ja ajatustenvaihdon siirtymiseen sellaisiin paikkoihin ja tilanteisiin, jotka eivät kuulu lain piiriin, esimerkiksi harrastuksiin, yksityisiin tiloihin, tapahtumiin tai lakiesityksen määrittelemien julkisten esiintymisten yhteyteen:

”Momentin 8 kohdan mukaan lakia ei sovelleta ilmoitusvelvollisen edustajan julkiseen esiintymiseen tai yleisössä oloon kokoontumislaissa (530/1999) tarkoitettussa yleisötilaisuudessa ja yleisessä kokouksessa sekä vastaavassa julkisyhteisön järjestämässä virallisessa tilaisuudessa”

- Vaihtoehtoisesti yllämainittu mediajulkisuuden – aiheeton tai aiheellinen – pelko voi johtaa pohjoismaiselle demokratialle tärkeän suoran keskusteluyhteyden ja dialogin tyrehtymiseen päätöksentekijöiden ja etujärjestöjen välillä.
- Käsityksemme mukaan puoluetoimistot jäävät myös avoimuusrekisterilain ulkopuolelle. On mahdollista, että esimerkiksi lobbareiden ja kansanedustajien suorat tapaamiset siirtyvät pois esimerkiksi eduskunnasta ja entistä suurempi osa vaikuttamisesta ja dialogista siirtyy puoluetoimistojen kautta käytäväksi tavoilla, joita emme voi ennakoida.